

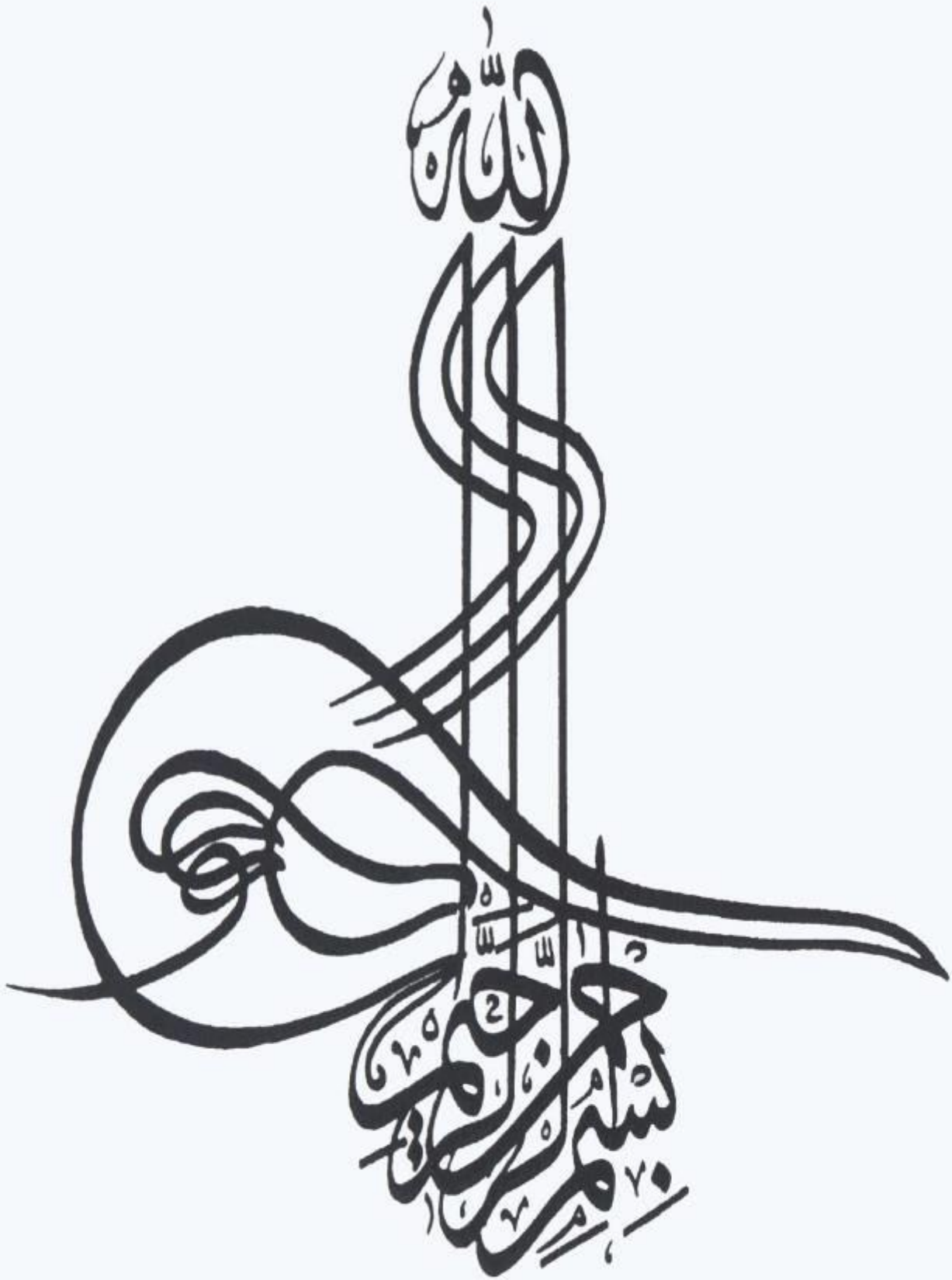

سازمان حفاظت محیط زیست
معاونت محیط زیست طبیعی
دفتر تنوع زیستی و حیات وحش

آمار سرشماری پرندگان خشکی زی و حائز اهمیت ملی و بین المللی

تهیه و تنظیم:
علی وتر، کارشناس پرندگان
سید مسعود حسینی رییس گروه پرندگان

زمستان ۱۳۹۷

چکیده:

در سال ۱۳۹۶ نیز همچون سال‌های اخیر بیشتر استان‌های کشور نسبت به سرشماری پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی در مناطق تحت مدیریت و آزاد اقدام نموده و گزارش مربوطه را ارائه کرده‌اند. بر اساس آخرین اطلاعات دریافتی، در نیمه اول سال ۱۳۹۶ در مجموع ۴۷۴۴۲۳ پرنده از ۲۶۲ گونه مختلف پرنده‌گان در ۲۰۳ منطقه (۱۶۱ منطقه تحت مدیریت و ۴۲ منطقه آزاد) از نوزده استان شمارش شده و گزارش آماربرداری دریافت شده است. همچنین در نیمه دوم سال ۱۳۹۶ نیز ۵۴۶۹۶۱ پرنده از ۲۲۰ گونه در ۱۸۶ منطقه (۱۳۶ منطقه تحت مدیریت و ۵۰ منطقه آزاد) توسط بیست استان آماربرداری و گزارش شده است. بدیهی است سطح کامل هیچیک از استان‌ها تحت پوشش آمار برداری قرار نگرفته و به اعلام آمار پرنده‌گان در بخش‌هایی از برخی مناطق تحت مدیریت و آزاد اکتفا گردیده است. لذا آمار و اطلاعات ارائه شده در این گزارش که حاصل جمع بندی گزارشات استانی است گویای وضعیت کمی گونه‌ها در مناطق و استان‌های مورد اشاره نبوده و از نظر آماری فاصله بسیاری می‌تواند با واقعیت داشته باشد.

مقدمه:

غناي پرندگان ایران ناشی از موقعیت جغرافیائی ویژه آن و قرار گرفتن در مسیر کریدورهای مهاجرتی پرندگان می‌باشد. بطور کلی می‌توان سرشماری و برآورد جمعیت پرندگان را به دو گروه "پرندگان آبی‌زی و کنار آبی‌زی" و "پرندگان خشکی‌زی" تفکیک نمود. سرشماری پرندگان آبی‌زی و کنار آبی‌زی در ایران از سال ۱۳۴۵ آغاز گردیده و تاکنون ادامه یافته است، لیکن سرشماری پرندگان خشکی‌زی کشور از چند سال قبل مورد پیگیری جدی دفتر حیات وحش و آبزیان داخلی قرار گرفته است.

از سال ۱۳۸۵ تعیین جمعیت پرندگان مهم خشک‌زی، حمایت شده و در معرض تهدید موجود در مناطق تخمگذاری و زمستان‌گذرانی پرندگان در استان‌ها بصورت انجام سرشماری دو نوبت در سال (نیمه اول و نیمه دوم سال) از تمامی ادارات کل حفاظت محیط زیست سراسر کشور درخواست شد و پیگیری‌های لازم جهت اجرای آن نیز بعمل آمد. جمع بندی نتایج حاصل از اجرای برنامه سرشماری سال ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۵ پرندگان در سطح ملی قبلا در گزارش‌های جداگانه ای در سال‌های قبل توسط دفتر حیات وحش و آبزیان داخلی تدوین و منتشر گردید. گرچه هنوز تمامی استان‌ها نسبت به ارائه آمار پرندگان خشک‌زی موجود در مناطق تحت مدیریت اقدام نکرده‌اند ولی متأسفانه کیفیت کار آماربرداری و سرشماری پرندگان در استان‌هایی که آمار پرندگان را ارائه نموده‌اند نیز بطور کامل رضایت بخش نبوده و لازم است از نظر کمی و کیفی تحولات اساسی در نحوه برآورد سرمایه‌های طبیعی (حیات وحش) موجود در مناطق ایجاد شود.

با این حال جای بسی خوشوقتی است که تاکنون ۱۹ استان در نیمه اول و ۲۰ استان در نیمه دوم سال ۹۶ حداقل بخشی از درخواست دفتر را اجابت نموده و در جهت آماربرداری و تعیین جمعیت پرندگان حائز اهمیت

مناطق تحت مدیریت و آزاد محدوده استان خود اقدام نموده‌اند و امید است که این حرکت بسیار مهم در سالهای آینده در سراسر کشور جدی‌تر شود. لیکن آمار دریافتی حاکی از آن است که:

الف) صرفاً بخشی از هر یک از مناطق مورد نظر، تحت پوشش سرشماری قرار داده شده‌اند و بررسی مناطق کامل نبوده است. لذا عرصه تحت پوشش سرشماری در هر منطقه اعم از آزاد و یا تحت مدیریت صرفاً بخش کوچکی از منطقه را در بر گرفته است.

ب) همانگونه که در جداول ضمیمه به گزارش نشان داده شده است هر یک از استان‌ها فقط تعدادی از مناطق تحت مدیریت و در مواردی بخش‌هایی از مناطق آزاد استان را در سرشماری پرندگان پوشش داده‌اند. دقت در سرشماری پرندگان دو نوبت در سال با روش واحد مناسب در تاریخ معین و همسان در تمامی عرصه (و نه بخشی از) هر یک از مناطق تحت مدیریت و مناطق آزاد و مهم برای حضور و تجمع پرندگان IBA مورد انتظار می‌باشد که در صورت انجام، سازمان را در دستیابی به اهداف خود رهنمون خواهد ساخت.

اهداف سرشماری:

از میان اهداف اصلی این برنامه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- ۱- دستیابی به وضعیت جمعیت جوجه آور و زمستان گذران گونه‌های مورد نظر پرندگان در هر یک از مناطق و در سطح ملی.
- ۲- دستیابی به اهمیت هر یک از مناطق در حمایت و پشتیبانی از جمعیت گونه‌های مورد نظر.
- ۳- تعیین روند جمعیت هر یک از گونه‌های پرندگان در منطقه و کشور در میان مدت و دراز مدت.
- ۴- ارزیابی کیفی مدیریت حفاظت از مناطق و گونه‌ها در میان مدت.

جمع بندی نتایج سرشماری در استان‌ها:

در مورد گزارش نهایی سرشماری پرندگان خشکی‌زی (که بعضاً همراه با آمار پرندگان آبی و کنار آبی دریافت شده است) تاکنون آمار جمعیت پرندگان در بیشتر استان‌ها در هر نیم سال دریافت گردیده است و تعداد کل هر یک از گونه‌های مورد نظر در هر استان بصورت چکیده در جداول شماره یک و دو درج گردیده است. بر مبنای جداول مذکور در نیمه اول سال ۹۶ در مجموع ۴۷۴۴۲۳ پرنده از ۲۶۲ گونه مشتمل بر ۶۷ گونه پرنده آبی و کنار آبی و وابسته به زیستگاه‌های تالابی و ۱۹۵ گونه پرنده خشکی‌زی در نوزده استان گزارش شده است. میزان جمعیت پرندگان در استان‌های لرستان ۹۰۰۶۴ (قطعه ۱۲۱ گونه در ۱۴ منطقه)، اردبیل ۷۰۴۷۵ (قطعه ۱۱۸ گونه در ۲۵ منطقه) و کردستان ۵۲۳۸۸ (۸۲ گونه در ۱۱ منطقه) به ترتیب بیشترین، و در استان البرز ۵۷۴ (۱۲ گونه در ۲ منطقه)، قزوین ۹۱۰ (۲۲ گونه در ۳ منطقه) و کرمانشاه ۲۶۹۰ (۱۷ گونه در ۴ منطقه) کمترین پرندگان در بین نوزده استان می‌باشد. از نظر تنوع گونه‌ای استان‌های لرستان و اردبیل با ۱۲۱ و

۱۱۸ گونه و بوشهر با ۱۰۳ گونه به ترتیب دارای بیشترین تنوع گونه ای و استان های البرز با ۱۲، کرمانشاه با ۱۷ گونه و کهگیلویه و بویر احمد با ۲۰ گونه دارای کمترین تنوع گونه ای می باشند. بیشترین فراوانی پرندگان مربوط به گونه های، کبک (به تعداد ۸۵۹۳۴ قطعه)، تیهو (به تعداد ۳۶۲۶۴ قطعه) و سهره طلایی (به تعداد ۳۲۴۱۴ قطعه) و کمیاب ترین آنها دارکوب راه راه، دارکوب خالدار و پیغوی کوچک، اکراس آفریقایی و آبچلیک پا سرخ به تعداد یک قطعه می باشند.

همچنین در نیمه دوم سال ۹۶ در مجموع ۵۴۶۹۶۱ پرنده از ۲۲۰ گونه مشتمل بر ۵۴ گونه پرنده آبرزی و کنار آبرزی و وابسته به زیستگاه های تالابی و ۱۶۶ گونه پرنده خشکی زی در نوزده استان شمارش (یا گزارش) شده است. میزان جمعیت پرندگان در استان های اردبیل ۱۲۱۲۲۷ قطعه (۱۳۵ گونه در ۲۵ منطقه)، گلستان ۱۰۹۲۵۸ قطعه (۷۶ گونه در ۱ منطقه) و کهگیلویه و بویر احمد با ۳۷۳۳۷ قطعه (۱۸ گونه در ۱۱ منطقه) به ترتیب بیشترین و آمار مشاهدات در استان کرمانشاه ۳۴۶۲ قطعه (۱۱ گونه در ۴ منطقه)، قزوین با ۵۳۸۵ قطعه شمارش شده (۴۳ گونه در ۶ منطقه) دارای کمترین پرندگان در بین نوزده استان می باشند. از نظر تنوع گونه ای استان های کرمانشاه با ۱۱ گونه، کهگیلویه و بویر احمد با ۱۸ گونه، بوشهر با ۹۰ گونه و گلستان با ۷۶ گونه دارای بیشترین تنوع گونه ای بودند. فراوان ترین پرندگان کبک (به تعداد ۱۲۲۹۳۲ قطعه)، سار (به تعداد ۹۵۵۶۷ قطعه) و تیهو (به تعداد ۳۳۹۶۷ قطعه) و کمیاب ترین دارکوب راه راه، سهره دمگاه سفید، مگس گیر خالدار، سنگ چشم خاکستری، هر یک به تعداد یک قطعه می باشند.

بحث:

جداول یک و دو نشان می دهد که در سال ۱۳۹۶ سرشماری پرندگان خشکی زی در بعضی از استان های کشور نظیر استان های خراسان شمالی، مازندران، فارس، هرمزگان، گیلان و خراسان جنوبی در شش ماهه اول و علاوه بر آنها استان های خراسان جنوبی در نیمه دوم سال ۹۶ سرشماری انجام نگردیده است.

همانطور که از جدول ۳ مشخص است کیفیت آمار سرشماری پرندگان خشکی زی و حائز اهمیت ملی و بین المللی دریافتی از استان های مختلف کشور را می توان بر اساس چهار عامل یعنی تنوع گونه ای مورد مشاهده، درصد پوشش مناطق تحت سرشماری، تاریخ انجام سرشماری و پوشش قرار گرفتن کلیه مناطق تحت مدیریت و مناطق آزاد و یا هریک از آنها (در کل استان) مورد ارزیابی قرار داد. بر این اساس استان های البرز، اردبیل، ایلام، کرمانشاه، چهارمحال و بختیاری، کردستان، گیلان، لرستان، بوشهر، خراسان رضوی، قم، قزوین، کهگیلویه و بویر احمد، استان مرکزی، سیستان و بلوچستان، زنجان، همدان و یزد آمار سرشماری شش ماهه اول و همچنین علاوه بر استان های فوق استان خراسان جنوبی نیز گزارش سرشماری نیمه دوم سال ۹۶ را ارسال نموده است. در بین استان های ذکر شده استان مرکزی، ایلام، سمنان، زنجان، قزوین، قم، کرمانشاه و کهگیلویه و بویر احمد در نیمه اول سال و استان های مرکزی، زنجان، سمنان، قزوین، قم، کرمانشاه،

کهگیلویه و بویر احمد و لرستان در نیمه دوم سال مبادرت به سرشماری پرندگان در مناطق تحت مدیریت نموده و بقیه استانها که شامل استانهای اردبیل، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، کردستان، یزد، سیستان و بلوچستان و خراسان رضوی می شود در دو نیمه سال ۹۶ علاوه بر سرشماری پرندگان در مناطق تحت مدیریت، در مناطق آزاد نیز عمل سرشماری پرندگان خشکی زی را نیز انجام داده و آمار مربوطه را به این دفتر ارسال نموده اند. گرچه اولویت اول در امر سرشماری پرندگان خشکی زی و حائز اهمیت ملی و بین المللی مناطق تحت مدیریت می باشد ولی برای سرشماری پرندگان خشکی زی علاوه بر سرشماری پرندگان در مناطق تحت مدیریت، مناطق آزاد استان نیز تحت پوشش قرار گیرد تا آمار جامع و کامل تری از پرندگان خشکی زی و حائز اهمیت ملی و بین المللی در کل استان حاصل گردد. کیفیت گزارش های دریافتی از استان های ایلام عالی و استان های اردبیل، بوشهر، چهارمحال و بختیاری خیلی خوب در نظر گرفته شده است و ایرادات خاصی را نمی توان در مورد آنها بیان نمود و چهار عامل ذکر شده در بالا در مورد ارزیابی کیفیت گزارشات دریافتی در مجموع به صورت مناسبی رعایت گردیده است تا آمار حاصله به بهترین شکل منعکس کننده جمعیت زادآور و زمستان گذران باشند. گزارشات دریافتی از استان های خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، زنجان یزد و همدان نسبتا خوب ارزیابی گردیده و گزارشات دریافتی از استان های لرستان متوسط و گزارشات دریافتی از استان های ایلام، چهارمحال و بختیاری، استان مرکزی، گلستان، قزوین، کهگیلویه و بویر احمد، قم و سمنان نسبتا متوسط برآورد شده است و گزارش دریافتی از استان کرمانشاه ضعیف ارزیابی شده است. در حالت کلی ایراد وارده به آنها انتخاب زمان مناسب برای سرشماری پرندگان خشکی زی و پوشش بهتر مناطق مورد سرشماری و همچنین ذکر تنوع گونه ای بیشتر در مناطق مورد سرشماری می باشد. بایستی اشاره نمود که زمان مناسب برای سرشماری در شش ماهه اول هر سال ترجیحا در اردیبهشت ماه انجام گیرد تا بازگوکننده جمعیت زادآور و زمان مناسب در شش ماهه دوم با نظر و تایید کارشناس استان در موقعی از سال انجام گیرد تا بنحو مطلوب تری بیانگر جمعیت زمستانی پرندگان خشکی زی باشد و علاوه بر آن درصد بیشتری از مناطق مورد پوشش قرار گیرد تا آمار کامل تری از پرندگان خشکی زی و حائز اهمیت ملی و بین المللی از مناطق مورد سرشماری حاصل گردد.

جداول صفحه بعد تعداد گونه و مجموع آنها را در هر یک از خانواده های پرندگان آبزی و کنار آبزی و همچنین در خانواده های پرندگان خشکی زی، در شش ماهه اول و دوم سال ۹۶ بطور مجزا و جداگانه نشان می دهند.

جدول ۴: خانواده پرندگان آبی و کنار آبی، تعداد گونه و مجموع هر یک از آنها در شش ماهه اول سال ۱۳۹۶.

خانواده	تعداد گونه	مجموع
فلامینگویان	۱	۶۳۴
کبوتر دریاییان	۱	۳۶۰
کشیمیان	۲	۱۱۱۷
پلیکانیان	۱	۲۲۴
باکلانیان	۳	۷۶۲
اکراسیان	۱	۱
حواصیلیان	۸	۲۰۴۴
لک لکیان	۲	۱۰۸
مرغابیان(غازها)	۳	۱۳۶۵
اردک های غواص	۱	۲۵۹
مرغابیان(اردک های غازنما)	۲	۳۰۹
اردک های روی آبچر	۴	۱۲۵۸
اردک های غواص	۲	۲۵۹
درناییان	۱	۲۸۵۳
یلوه بیان	۴	۱۴۲۶
سلیمیان	۸	۱۳۸۴
نوک خنجریان	۱	۸۰۰
آبچلیک یان	۹	۸۹۲
پرستو دریاییان	۱	۱۰۷
کاکاییان	۴	۵۴۴۳
ماهی خورکیان	۲	۱۸
قوشیان (کورکورها)	۵	۳۱۸
عقاب ماهیگیریان	۱	۱۷۳
جمع	۶۷	۲۱۹۰۰

جدول ۵: خانواده پرندگان خشکی زی، تعداد گونه و مجموع هر یک از آنها در شش ماهه اول سال ۱۳۹۶.

خانواده	تعداد گونه	مجموع
قوشیان (سنقرها)	۴	۳۵۶
قوشیان (قرقی ها)	۴	۳۵۱
قوشیان (کرکس ها)	۶	۱۴۸۶
قوشیان (عقاب ها)	۶	۲۱۶۷
قوشیان (شاهینیان)	۸	۷۲۳۶
قوشیان (سارگپه ها)	۲	۲۵۹۲
ماکیانیان	۸	۱۴۲۹۳۱
کبوتریان	۷	۵۵۴۳۵
طوطیان	۱	۴۲
باقرقره بیان	۷	۲۲۱۷۰
هویره	۳	۶۳۱
گلاریولیان	۲	۵۳
کوکویان	۱	۲۱۹
جغدیان	۷	۳۸۳۰
جغدانباریان	۱	۲۶۲
زنبورخواریان	۳	۶۸۰۶
سبزیبایان	۲	۱۸۷۱
هدهدیان	۱	۵۹۷
لیکویان	۱	۱۵۲
دارکوبیان	۸	۱۷۱۰
چکاوکیان	۹	۱۹۵۷۰
چاخ لقیان	۲	۱۶۵
توکایان	۲۷	۵۰۲۷
چلچله بیان	۳	۲۰۷۲
صعوه بیان	۱	۲۳۹
دیوارخزکیان	۱	۴
سیاه خروسیان	۱	۲
زیرآبروکیان	۱	۶
بلبل خرمايان	۱	۳۳۳
دم جنبانکیان	۵	۵۴۰۴

۶۰۷۲	۲	پرستویان
۱۴۱	۱	شگر دیان
۱۴۲۰	۷	سنگ چشمان
۷۶۳	۱	مگس گیریان
۵۴۱	۳	چرخ ریسکیان
۳۵۸	۹	سسکیان
۱۲۲۱	۳	کمر کولیان
۹	۱	شهد خواریان
۳۴۱۱	۷	زرد پره بیان
۳۵۷۹۰	۹	سهره بیان
۴	۱	استریلدیده
۲۷۷۹۹	۴	گنجشکیان
۵۰۹۱۰	۳	ساریان
۲۴۴	۱	پری شاهرخیان
۴۰۱۱۷	۱۰	کلاغیان

۴۵۲۵۲۳

۱۹۵

جمع

جدول ۶: خانواده پرندگان آبی و کنارآبی، تعداد گونه و مجموع هر یک از آنها در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۶.

خانواده	تعداد گونه	مجموع
فلامینگویان	۱	۱۱۱۲۱
کیوتردریاییان	۱	۱۴۵
کشیمیان	۲	۸۲۵
حواصیلیان	۶	۱۲۳۸
لک لک یان	۱	۵۷
باکلانیان	۳	۳۵۶۴
اکراسیان	۱	۴
پلیکانیان	۱	۱۴۱۲
مرغابیان(غازها)	۳	۲۷۷۲
مرغابیان(اردک های غاز نما)	۲	۲۹
مرغابیان (اردک های روی آبچر)	۶	۳۰۹۰
اردک های ماهیخوار	۱	۱۱
اردک های غواص	۳	۱۹۴
درناییان	۲	۱۶۸۶
یلوه بیان	۴	۳۴۷۴
کاکاییان	۲	۷۴۰
سلیمیان	۳	۲۳۷۸
آبچلیکیان	۱۲	۱۴۹۰
نوک جنجریان	۱	۶۴
عقاب ماهیگیریان	۱	۸۵
قوشیان (کورکورها)	۴	۳۴۹

۳۴۷۲۸

۵۴

جمع

جدول ۷: خانواده پرندگان خشکی‌زی ، تعداد گونه و مجموع هر یک از آنها در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۶ .

خانواده	تعداد گونه	مجموع
قوشیان (کرکس ها)	۶	۲۲۹۰
قوشیان (سنگرها)	۴	۳۰۱
قوشیان (عقاب ها)	۷	۳۳۷۹
قوشیان (شاهینیان)	۸	۹۲۸۲
قوشیان (قرقی ها)	۳	۵۴۵
قوشیان (سارگپه ها)	۲	۲۰۸۳
ماکیانیان	۸	۱۷۳۰۶۹
کبوتریان	۶	۵۰۰۱۴
گلاریولیان	۱	۶۰
باقرقره بیان	۶	۳۸۰۶۳
هویره	۲	۳۴۷۷۷
کوکویان	۱	۱۸
پرستویان	۱	۵۰۲
چلچله بیان	۳	۴۱۸
جغدیان	۶	۳۹۴۳
جغدانباریان	۱	۱۳۴
شبگردیان	۱	۱۷۳
چکاوکیان	۱۲	۱۴۵۰۴
شهدخواریان	۱	۴۳
توکایان	۲۰	۴۲۸۹
سهره بیان	۷	۲۲۹۵۸
زنبورخواریان	۳	۲۸۱۴
سبزقبایان	۲	۱۳۴۰
هدهدیان	۱	۱۹۹
صعوه بیان	۱	۲۰
لیکویان	۱	۷۰

۸	۱	میوه خوریان
۲	۱	سیاه خروسیان
۳۹۷۴	۴	دم جنبانکیان
۷۵۱	۱	بلبل خرمايان
۳	۲	مگس گیران
۱۵۱۱	۴	سنگ چشمیان
۳۱۸۵	۷	زرد پره بیان
۳۰۶	۱	پری شاهرخیان
۵۵	۶	سسکیان
۱۱۸۹	۳	کمرکولیان
۱۸۱۰	۴	دارکوبیان
۲۷	۱	چاخ لقیان
۱۲۳	۲	چرخ ریسکیان
۴	۱	استریلیده
۹۱۴۳	۵	گنجشکیان
۱۰۰۱۱۱	۳	ساریان
۲۴۷۴۳	۹	کلاغیان

۵۱۲۲۳۳

۱۶۶

جمع

همانطور که از جداول موجود در بالا هویدا و آشکار است در نیمه اول سال ۹۶ در مجموع به تعداد ۴۷۴۴۲۳ قطعه پرنده در ۲۶۲ منطقه تحت مدیریت و آزاد در کشور مورد سرشماری قرار گرفتند. بررسی جدول ۴ نشان می‌دهد درشش ماهه اول سال ۱۳۹۶ در مجموع ۲۱۹۰۰ قطعه پرنده آبی و کنار آبی از ۲۳ خانواده مورد سرشماری قرار گرفته که این مقدار ۴/۶۱۶٪ کل پرندگان سرشماری شده را در نیمه اول سال تشکیل می‌دهد و همچنین در بین خانواده های پرندگان آبی و کنار آبی بیشترین تعداد را خانواده کاکاییان به تعداد ۵۴۴۳ قطعه و درنایان با ۲۸۵۳ قطعه و حواصیلیان ۲۰۴۴ قطعه را به خود اختصاص داده بطوریکه این خانواده ها به ترتیب به میزان ۲۴/۸۵٪ و ۱۳/۰۲٪ و ۹/۳۳٪ کل پرندگان آبی و کنار آبی و خانواده اکراسیان با یک گونه به میزان ۰/۰۴۵٪ و خانواده ماهی خورکیان با ۰/۸۲۱٪ را در بین ۲۳ خانواده را دارا می‌باشند. البته پایین بودن تعداد پرندگان آبی و کنار آبی بدلیل مهاجرت پرندگان مهاجر آبی در اواخر سال قبل به مکان های زادآوری شان امری طبیعی محسوب می‌گردد.

جدول ۵ نشان می‌دهد که پرندگان خشکی‌زی به تعداد ۴۵۲۵۲۳ قطعه به میزان ۹۵/۳۸٪ کل پرندگان سر شماری شده نیمه اول سال ۱۳۹۶ را به خود اختصاص داده است و همچنین در بررسی ۴۵ خانواده مربوط به پرندگان خشکی‌زی نیمه اول سال ۹۶ بیانگر آن است که خانواده ماکیانان به تعداد ۱۴۲۹۳۱ قطعه به میزان ۳۱/۵۸۵٪ قطعه و کبوتریان با دارا بودن ۵۵۴۳۵ قطعه به میزان ۱۲/۲۵٪ به ترتیب با ۸ و ۷ گونه بیشترین فراوانی را در بین خانواده‌های موجود در جدول ۵ را به خود اختصاص داده‌اند و خانواده‌های سیاه خروسیان به تعداد ۲ قطعه به میزان ۰/۰۰۰۴۴٪ و دیوار خزکیان و خانواده استریلیدیده به همین تعداد هر کدام به میزان ۰/۰۰۰۴۴٪ و ۰/۰۰۰۸۸٪ کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند.

در نیمه دوم سال ۹۶ نیز مجموعاً ۵۴۶۹۶۱ قطعه از پرندگان در ۲۲۰ منطقه تحت مدیریت و آزاد در کل کشور مورد سر شماری قرار گرفتند که از این تعداد ۳۴۷۲۸ قطعه مربوط به پرندگان آبی و کنار آبی و ۵۱۲۲۳۳ قطعه به پرندگان خشکی‌زی تعلق دارد که این آمار مشخص می‌نماید که پرندگان آبی و کنار آبی به میزان ۶/۳۴۹٪ و پرندگان خشکی‌زی به میزان ۹۳/۶۵٪ کل پرندگان مورد سر شماری را در نیمه دوم سال دارا می‌باشند. جداول ۶ و ۷ که در بالا آمده است بیانگر آن است که در مجموع ۲۱ خانواده از پرندگان آبی و کنار آبی و ۴۳ خانواده از پرندگان خشکی‌زی در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۶ مورد سر شماری قرار گرفته‌اند. در بین پرندگان آبی و کنار آبی خانواده فلامینگویان به تعداد ۱۱۱۲۱ قطعه پرنده از ۱ گونه بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است که این مقدار به میزان ۳۲/۰۲۳٪ پرندگان آبی و کنار آبی را تشکیل می‌دهند و خانواده اکراسیان شامل یک گونه به تعداد چهار قطعه به میزان ۰/۰۰۱۵٪ کمترین مقدار را دارا بوده و در بین پرندگان خشکی‌زی خانواده ماکیانان به تعداد ۱۷۳۰۶۹ قطعه و کبوتریان به تعداد ۵۰۰۱۴ با ۸ و ۶ گونه بیشترین تعداد را در بین خانواده‌های پرندگان خشکی‌زی دارا بوده و که این تعداد به ترتیب به میزان ۳۳/۷۸٪ و ۹/۷۶٪ کل پرندگان خشکی‌زی کشور را به خود اختصاص می‌دهند و خانواده‌های سیاه خروسیان و مگس گیریان به ترتیب به تعداد ۲ و ۳ قطعه کمترین درصد را با فراوانی ۰/۰۰۰۳۹٪ و ۰/۰۰۰۵۸٪ را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول زیر آمار سر شماری کل پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی استان‌های مختلف کشور را در دو نیمه اول و دوم سال‌های مختلف را که به این دفتر ارسال نموده‌اند را نشان می‌دهد در ضمن تعداد پرندگان قابل شکار که از این سر شماریها اقتباس شده است را بطور مجزا در همین جدول ذکر شده است.

جدول ۸: جدول کل پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی و همچنین تعداد کل پرندگان قابل شکار طی سالهای مختلف .

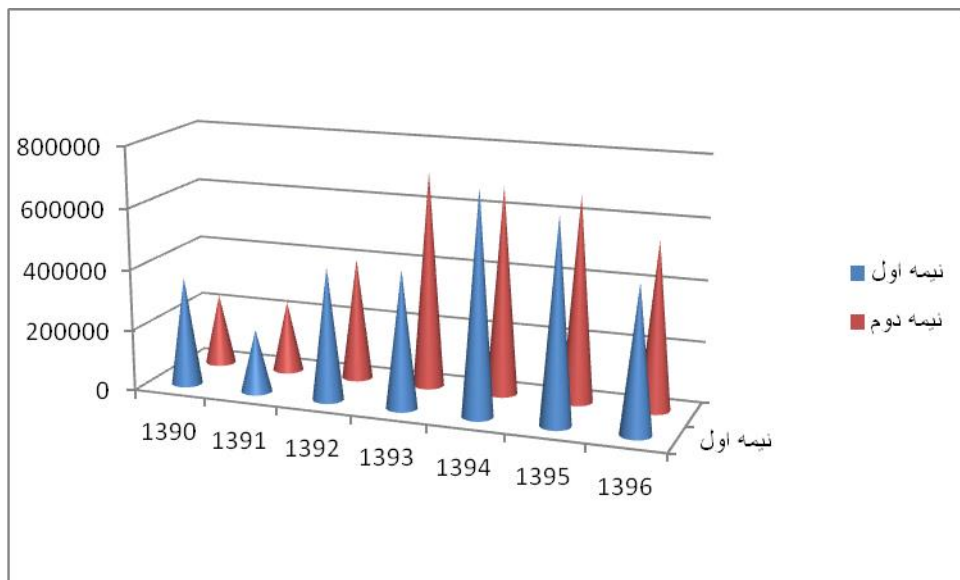
سال	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶
کل پرندگان خشکی‌زی در نیمه اول سال	۳۵۵۸۴۹(۱۲)	۲۰۵۴۵۵(۱۵)	۴۳۳۸۹۴(۱۷)	۴۴۸۴۱۸(۲۱)	۷۲۴۷۵۱(۲۴)	۶۶۱۴۴۵(۲۲)	۴۷۴۴۲۳
کل پرندگان خشکی‌زی در نیمه دوم سال	۲۳۳۲۶۲(۱۳)	۲۳۲۹۳۶(۱۶)	۴۰۰۶۶۷(۱۷)	۷۰۹۲۴۵(۱۷)	۶۸۰۱۰۲(۲۵)	۶۶۹۵۵۲(۲۰)	۵۴۶۹۶۱
پرندگان قابل شکار							
نیمه اول	۱۸۸۲۶۷	۸۳۳۶۲	۲۰۵۷۴۰	۲۲۶۳۶۹	۳۵۵۴۶۱	۳۳۲۴۲۸	۱۶۴۷۷۲
نیمه دوم	۱۱۹۰۱۲	۷۷۲۵۲	۱۹۹۱۷۴	۳۸۷۵۹۱	۳۲۶۸۴۲	۲۹۱۶۴۱	۲۱۳۳۷۱

توجه: اعداد داخل پراتر تعداد استان‌هایی را مشخص می‌نمایند که آمار سرشماری پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی را به این دفتر ارسال نموده‌اند.

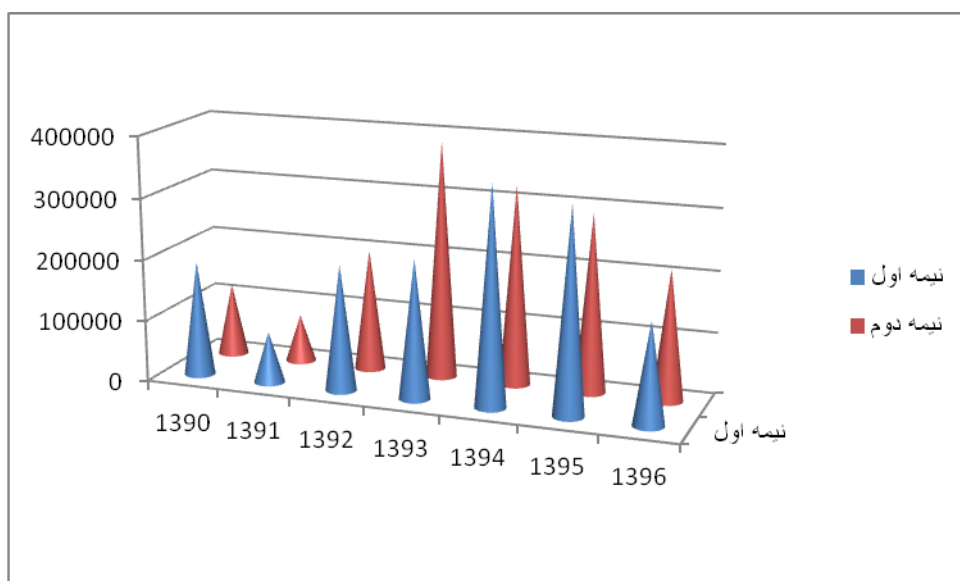
پرندگان قابل شکار عبارتند از: کبک - کبک چیل - تیهو - بلدرچین - خوتکا - خوتکای ابرو سفید - چنگر - اردکهای روی آبچر و اردکهای غاز نما (به استثنای اردک سرسفید - اردک مرمی و اردک بلوطی) - غاز خاکستری - باقرقره ها .

همانطور که از جدول بالا نمایان و مشخص می‌باشد تعداد کل پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی در دو نیم سال اول و دوم سالهای مختلف و همچنین مقایسه پرندگان قابل شکار در این دو نیم سال برای سالهای ذکر شده ، تفاوت آشکار و بارزی در آنها موجود نیست و فقط در نیمه دوم سال ۹۳ و سالهای ۹۴ و ۱۳۹۵ تعداد کل پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی بطور قابل ملاحظه ای بالا بوده و همچنین تعداد پرندگان قابل شکار در دو نیمه سال ۱۳۹۱ تقریباً یکسان بوده و با سالهای دیگر تفاوت نسبتاً محسوسی را نشان می‌دهند ولی دو نیمه سال ۱۳۹۰ به‌مراه سالهای ۹۲ تا ۹۵ نسبت به سال‌های دیگر مقادیر بیشتر و قابل توجهی را از خود نشان می‌دهد . برای سال ۱۳۹۵ بایستی اذعان نمود که تعداد کل پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی و همچنین تعداد کل پرندگان قابل شکار در دو نیمه اول و دوم سال ۹۴ و ۹۵ نسبت به سالهای دیگر به میزان قابل ملاحظه ای بیشتر بوده است که دلیل اصلی و مهم آن مشارکت تعداد بیشتری از استان‌های مختلف کشور در امر سرشماری و ارسال گزارشات آن به این دفتر می‌باشد که مورد جمع‌بندی نهایی قرار گرفته است البته لازم به ذکر است که تعداد استان‌های مشارکت کننده در سرشماری پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی در مقایسه با سال ۱۳۹۴ در سال ۹۵ کاهش یافته است . دو نمودار زیر ، نشان دهنده تعداد پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی و همچنین نمایانگر پرندگان قابل شکار طی سالهای ۱۳۹۶-۱۳۹۰ می‌باشند .

نمودار ۱: نمودار تعداد پرندگان خشکزی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی طی سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۹۰.

نمودار ۲: نمودار پرندگان قابل شکار طی سالهای ۱۳۹۶-۱۳۹۰.

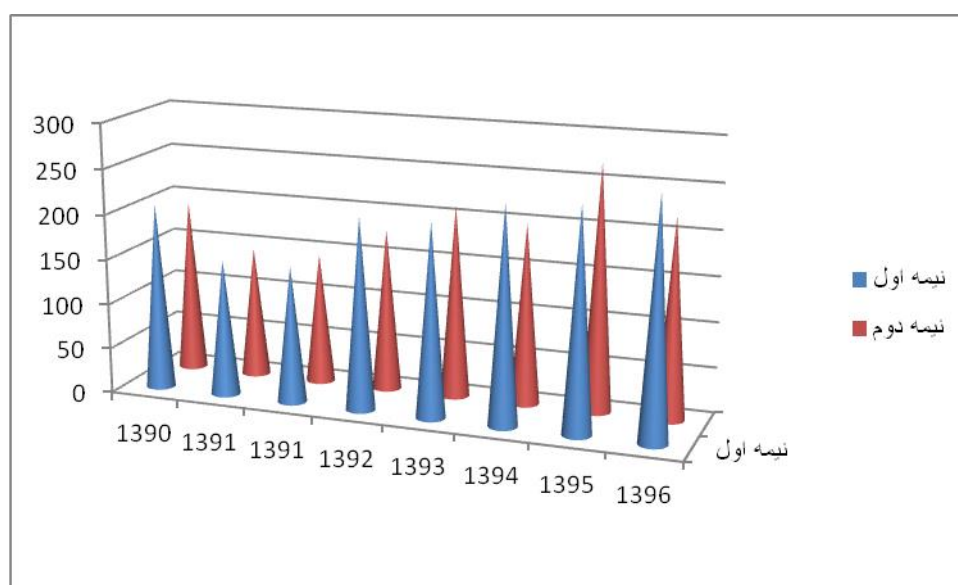

جدول زیر تعداد گونه‌های پرندگان خشکی‌زی و حائز اهمیت ملی و بین‌المللی که در شش ماهه اول و دوم سال طی سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ مورد سرشماری قرار گرفته‌اند را نشان می‌دهد و نمودار حاصل از آن نیز در زیر آمده است.

جدول ۹: تعداد گونه‌های سرشماری شده طی سال‌های مختلف .

سال	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶
تعداد گونه‌های سرشماری شده در نیمه اول سال	۲۰۷	۱۵۱	۲۱۲	۲۱۳	۲۳۹	۲۴۴	۲۶۲
تعداد گونه‌های سرشماری شده در نیمه دوم سال	۱۹۲	۱۴۵	۱۸۰	۲۱۳	۲۰۰	۲۷۱	۲۲۰

نمودار ۳: نمودار تعداد گونه‌های سرشماری شده در دو نیمه اول و دوم طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۶ .

تقدیر:

بدین وسیله از تمامی همکاران استانی که در زمینه سرشماری و جمع آوری آمار پرندگان خشکی‌زی مناطق مختلف همت گماشتند و نتایج حاصله را به این دفتر ارسال نمودند سپاسگزاری و تشکر بعمل می‌آید .